

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1862—1863

Γενικῆς καταστάσεως τῶν ἐν Σταυροδρομίῳ
Σχολείων τῆς Παναγίας

Ἀναγνωσθεῖσα τῇ 27 Ἰανουαρίου 1863 κατὰ τὴν ἑναρξιν
τῶν γενικῶν ἐξετάσεων ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου

ΓΑΒΡΙΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Ἐπὶ τῆς Ἐφορείας

ΤΩΝ

Κ. Κ. Α. Δ. ΣΥΓΓΡΟΥ, Γ. Δ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ,
ΕΥ. ΜΠΑΛΤΑΤΖΗ καὶ Μ. ΜΑΡΣΑΝ.

 ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΕΞΑΡΧΟΥ.

 1863.

Πανιερώτατοι Τεράρχαι,

Σεβαστὴ καὶ φιλόμουσος ὁμήγουρις!

Συνερχόμενοι καὶ αἰθίς, ἵνα δρεψόμεθα τοὺς καρπούς τῶν κατὰ τὸ λήγον ἤδη σχολικὸν ἔτος ἐργασιῶν ἡμῶν, ὀφείλομεν ἐν κατανύξει καρδίας νὰ δοξολογῶμεν τὸν Ὑψιστον, ὅτι καὶ αἰθίς κατηξίωσεν ἡμᾶς ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ διανύσαντας ὀλόκληρον τὸ ἔτος ἐμφανίζεσθαι ἐνώπιον ὑμῶν μετὰ τῆς ἐμπιστευθείσης ἡμῖν νεότητος, ἵνα διὰ τῶν νενομισμένων ἐξετάσεων μεταδῶμεν καὶ ὑμῖν τῆς ἐνδομύχου ἡμῶν χαρᾶς, ὅτι ἔφοροί τε καὶ διδάσκαλοι συνετελέσαμεν ἕκαστος τὸ καθ' ἑαυτὸν εἰς τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν καὶ διανοητικὴν πρόοδον τῆς ὁμοδόξου ταύτης νεότητος, τῶν χρησῶν τῆς πατρίδος ἐλπίδων, τῆς νέας ἡμῶν γενεᾶς, ἀφ' ἧς ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἡ μέλλουσα εὐημερία τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

Καὶ πρῶτον, ἀρχόμενος τῆς συνοπτικῆς ἐκθέσεως τῆς κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος γενικῆς καταστάσεως τῶν Σχολείων ἡμῶν, ὀφείλω νὰ ἀναφέρω εἰς τὴν Σεβαστὴν ὁμήγουριν τὰς οὐσιώδεις μεταβολάς, ἃς ἐδέησε νὰ ἐπιφέρῃ ἡ Σ. Ἐφορία εἰς τὸν διοργανισμὸν τῶν Σχολείων τούτων.

Μετὰ τὴν καθίδρυσιν δευτέρου ἀλληλοδιδασκτικοῦ τῆς ἐνορίας ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ἱερᾶς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν τῆς συνοικίας ἐκείνης παίδων, ἐφείλχυσεν τὴν προσοχὴν τῆς Σ. Ἐφορίας ἡ ἐποχὴ τῶν γενικῶν ἐξετάσεων γινομένων ἀπὸ ἑπταετίας περὶ τὰ μέσα Ἰουλίου, ὅτε οἱ πλείστοι τῶν ἐνο-

ριτῶν μεταβαίνοντες εἰς τὰς ἐξοχὰς δὲν δύνανται νὰ παρeurίσκωνται εἰς τὰς ἐξετάσεις τῶν Σχολείων τούτων· κρίνασα δὲ λυσιτελέστερον νὰ γίνωνται αἱ ἐξετάσεις αὐτὰ ἐνώπιον πολυπληθοῦς καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, ἀπεφάσισε νὰ μεταθέσῃ αὐτὰς εἰς τὸ τέλος τῆς χειμερινῆς ἑξαμηνίας μετὰ προηγουμένην συγκατάθεσιν τῆς Σ. Ἐφορεπιτροπῆς τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Ἐκκλησίας. Καὶ προεἶδε μὲν ὅτι διὰ τῆς μεταθέσεως ταύτης ἐθεράπευε μὲν τὰς τοπικὰς ἀνάγκας, ἀλλ' εὐρίσκετο ἐν διαφωνίᾳ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων τελούντων τὰς ἐξετάσεις αὐτῶν τὸ θέρος, σκεφθεῖσα ὅμως ὅτι διὰ μὲν τοὺς μεταθησομένους εἰς τὸ ἐμπόριον, ἢ εἰς οἷον-δήποτε βιομηχανικὸν ἔργον οὐδὲν πρόσκομμα ἔφερεν ἡ μετάθεσις αὕτη, διὰ δὲ τοὺς εἰς ἀνώτερα Σχολεῖα ἀπελευσομένους πρὸς τελειοτέραν ἐκπαίδευσιν ἦτο καὶ ἐπιωφελής, διότι παρεῖχεν αὐτοῖς τὸν ὑλικὸν καιρὸν ἵνα παρασκευασθῶσιν εἰς τὰ Λατινικά, ὧν τῆς σπουδῆς ἐσεροῦντο ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Σχολῇ, ἐνέκρινεν ἐπὶ τέλους καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν μετάθεσιν ταύτην· ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ ἐφαρμογῇ αὐτῆς οὐ μικρὰ ἀπήντησε πρόσκομματα. ἐκ τούτων δὲ καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν περιστατικῶν βεβαιωθεῖσα ὅτι ὁ ἐν ἰσχύϊ διατελῶν Κανονισμὸς τῶν Σχολείων τούτων, καθὼς λίαν ἀτελής καὶ ἀνεπαρκῆς εἰς τὴν ἐνεσῶσαν αὐτῶν κατάστασιν, οὐ μόνον δὲν ἐχρησίμευε πλέον ὡς κανῶν, καθ' ὃν ὀφείλει νὰ διευθετῆται ἡ ἐκπαίδευσις τῶν εἰς τὰ Σχολεῖα ταῦτα φοιτῶντων παίδων, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς διεφώνει τῇ νῦν πορείᾳ τῆς ἐν τοῖς Σχολείοις τούτοις διδασκαλίας, οἷον κατὰ τὴν περίοδον, τὸ εἶδος καὶ τὸ ποσὸν

τῶν μαθημάτων κ.τ.λ., καὶ δὴ καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ παγιώσῃ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὅσα ὁ Σχολάρχης ἀπὸ τριετίας ἤδη αὐτοπροαιρέτως εἰσήγαγε καὶ διετήρει μέσα πρὸς διεγερσιν τῆς φιλοτιμίας τῶν μαθητῶν καὶ ἐνδελεχῆ ἐξέλεγχσιν τῆς διαγωγῆς, ἐπιμελείας καὶ τακτικῆς φοιτήσεως ἐκάστου μαθητοῦ, τοὺς καθημερινοὺς λέγω καὶ τοὺς μηνιαίους γενικοὺς ἐλέγχους, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὴν συγκατάθεσιν τῆς ἐντίμου Ἐφορεπιτροπῆς τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Ἐκκλησίας πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ τέως ἰσχύοντος Κανονισμοῦ· συνταχθεὶς δὲ ὁ νέος Κανονισμὸς ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ ὀνομασθείσης Ἐπιτροπῆς, καὶ ἐπικυρωθεὶς ὑπὸ τῆς Ἐφορεπιτροπῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ Μαΐου καὶ ἐξῆς, καὶ ἔκτοτε ἰσχύει ὡς κανὼν τῆς Σχολῆς ἡμῶν, διατηρούμενος αὐστηρῶς ὑπὸ τε τῶν Ἐφόρων, τῶν διδασκάλων καὶ τῶν μαθητῶν. Ὅπόσων δὲ ἀγαθῶν παρεκτικὸς εἶναι ἐφαρμοζόμενος ἀκριβῶς, δύναται νὰ βεβαιωθῇ ἕκαστος μετ' ἐπιστάσιας ἀναγνοῦς αὐτόν.

Ἄριθμός μαθητῶν καὶ μαθημάτων αὐτῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ, μολονότι πέρυσι δὲν προεβιάσαμεν μαθητὰς ἐκ τοῦ ἀλληλοδιδακτικοῦ, ἀλλὰ μετὰ τὰς ἐξετάσεις ταύτας πρόκειται νὰ προβιβασθῶσι περὶ τοὺς 60 μαθηταί, καὶ ὅμως ὑπερέβη τοὺς 180· 140 μὲν μεινάντων ἐκ τῶν πέρυσιν ἐξετασθέντων, ὑπὲρ δὲ τοὺς 40 νέων καταγραφέντων ἐν διαστήματι τοῦ σχολικοῦ ἔτους, προσερχομένων δὲ 50 μὲν ἐκ Ταταούλων καὶ Γαλατᾶ, 10 ἀπὸ Διπλοκιονίου καὶ Ὀρτάκιοι, τῶν δὲ λοιπῶν ἐκ τῆς ἐνορίας ταύτης.

Ἦκουον δέ ,

Οἱ μὲν τῆς Ε'. εἴτε τῆς κατωτάτης τάξεως ἀπὸ 60 περίπου μαθητῶν, κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἑξαμηνίαν Ἰερὰν Ἱστορίαν τῆς Παλ. Διαθήκης, Αἰσώπου μύθους, Τεχνολογικόν, Μυθολογίαν καὶ Ἀριθμητικὴν, γυμναζόμενοι καὶ εἰς τὴν Καλλιγραφίαν κατὰ δὲ τὴν β'. ἑξαμηνίαν, συνέχειαν τῶν ἀνωτέρω, Αἰλιανοῦ ποικίλην Ἱστορίαν καὶ Ξενοφῶντος Κύρου παιδείαν, ἣν καὶ ἐγυμνάζοντο νὰ ἐξηγῶσιν αὐτοὶ ἐκ τοῦ προχείρου.

Οἱ δὲ τῆς Δ'. ἐκ πλείονων ἢ 30 μαθητῶν, κατὰ μὲν τὴν α'. ἑξαμηνίαν Ἰερὰν Ἱστορίαν τῆς Κ. Διαθήκης, Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα, Τεχνολογικόν, Ἀρχαιολογίαν καὶ Ἀριθμητικὴν κατὰ δὲ τὴν β'. ἑξαμηνίαν, συνέχειαν τῶν αὐτῶν, ἀρχὰς Ἑλλην. Ἱστορίας, καὶ ἐκ τῶν τοῦ ἁγίου Ι. τοῦ Χρυσόστομου τὸν περὶ τοῦ κατὰ Θεὸν πολιτεύεσθαι λόγον.

Οἱ δὲ τῆς Γ'. ἐκ 40 περίπου μαθητῶν, Ἑρμησίαν τοῦ Ἰεροῦ Εὐαγγελίου, Ἰσοκράτην, Ἑτυμολογικόν, Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν, Ἀριθμητικὴς τὸ περὶ συνθέτων ἀναλογιῶν, Ὀθωμανικὰ καὶ Γαλλικὰ κατὰ δὲ τὴν β'. ἑξαμηνίαν τὸν κατὰ μεθύοντων τοῦ Μ. Βασιλείου, Λυσίαν, Γεωμετρίαν τὸ α'. βιβλίον, ἐπίτομον φυσικὴν Γεωγραφίαν, ἀρχὰς Συντακτικοῦ καὶ συνέχειαν τῶν λοιπῶν.

Οἱ δὲ τῆς Β'. ὑπὲρ τοὺς 10 μαθηταί, κατὰ μὲν τὴν α'. ἑξαμηνίαν Ἰερὰν Κατήχησιν, Δημοσθένην, Λυκοῦργον, Συντακτικόν, Γενικὴν Ἱστορίαν τῶν μέσων αἰώνων, Γεωμετρίαν, Ὀθωμανικὰ καὶ Γαλλικὰ, κατὰ δὲ τὴν β'. ἑξαμηνίαν Θουκυδίδου Ἱστορικόν, Θεωρητικὴς Ἀριθμητικῆς τὸ α'. μέρος, Ἀλγεβραν μέχρι πρωτοβαθμίων ἐξιῶ-

σεων καὶ συνέχειαν τῶν λοιπῶν.

Οἱ τῆς Α'. τέλος τρεῖς μαθηταὶ κατὰ μὲν τὴν α'. ἑξαμηνίαν Ἰερὰν Κατήχησιν, Ὀμήρου Ἰλιάδος Α, καὶ Ὀδυσσεΐας Γ καὶ Δ, Ἡροδότου τὸ γ'. βιβλίον, Γενικὴν Ἱστορίαν μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων, Ἀλγεβραν, Κοσμογραφίαν, Ὀθωμανικὰ καὶ Γαλλικὰ κατὰ δὲ τὴν β'. ἑξαμηνίαν πρὸς τοῖς ἄλλοις, Εὐριπίδου Μήδειαν, Εἰδύλλια τινα τοῦ Θεοκρίτου καὶ Βίωνος, Θουκυδίδου δημοηγορίας ἑξ ἐκ τῶν τοῦ α'. βιβλίου, καὶ Διπλογραφίαν.

Καὶ εἰς μὲν τὰ τῆς α'. ἑξαμηνίας μαθήματα ἐξετασθέντες κατ' ἀρχὰς Ἰουλίου ἐνώπιον τῆς Σ. Ἐφορίας καὶ φιλομούσων τινῶν ὁμογενῶν ἔδειξαν οὐ μικρὰς προόδους ὑπὲρ τοὺς 80 ἀριστεύσαντες καὶ εὐδοκίμησαντες, ὡς ἐστὶν ἰδεῖν ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν γενικῶν ἐλέγχων· εἰς δὲ τὰ τῆς β'. ἑξαμηνίας μαθήματα πρόκειται νὰ ἐξετασθῶσι τώρα. — Γυμναστικῆς δὲ διδάσκαλον, Γάλλον, εἶχον μόνον κατὰ τὴν ἀνοιξιν περὶ τὴν ἀναπαύσιμον ὥραν τῆς μεσημβρίας.

Ἐν τέλει δὲ τοῦ περὶ μαθημάτων κεφαλαίου ἐπιτρέψατέ μοι ν' ἀναφέρω τὰς μεταβολάς, ἃς ἐπήνεγκεν ἡ Σ. Ἐφορία εἰς τὸ προσωπικόν τῆς Σχολῆς, ἀναθεῖσα τὴν μὲν διδασκαλίαν τῶν Γαλλικῶν τῷ κυρίῳ Ι. Brunn, τὴν δὲ τῶν μαθηματικῶν τῷ Κ. Λουκᾷ Γιαγτζόγλου, ὃς εἰς ἐπὶ πλέον ἀνεδέχθη καὶ τὰ Γαλλικὰ τῆς γ'. τάξεως, καὶ τὸ μάθημα τῆς Διπλογραφίας, διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ὁποίου κατὰ τὰ τελευταῖα πέντε ἔτη ἐλυπούμεθα μὲν ἅπαντες, δὲν ἠδυνάμεθα ὅμως ἐκ τῶν ἐνότων νὰ ἀναπληρώσωμεν αὐτό.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου ὀφείλω νὰ προσφέρω τὴν βαθεῖ-

αν ευγνωμοσύνην τῆς Σχολῆς πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς μοι συναδέλφους, τοὺς ἐλλογίμους διδασκάλους, καὶ πρὸς πάντας ὁμοῦ καὶ πρὸς ἓνα ἕκαστον ἰδίᾳ, ὅτι οὐ μόνον διὰ τῆς αὐστηρᾶς αὐτῶν συμμορφώσεως πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὀριζόμενα αὐτῶν καθήκοντα, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀδελφικῆς συμπνοίας καὶ εὐκρινούς συμπράξεως αὐτῶν συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν παγίωσιν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀρμονίας μεταξύ τῶν διδασκάλων καὶ τῶν μαθητῶν, καὶ εἰς τὴν ἀσκανδάλισον πορείαν τοῦ συνόλου τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν· διὰ δὲ τῆς ἄνευ οὐδεμιᾶς σχεδὸν ἀπουσίας καθ' ὅλον τὸ ἔτος (πλὴν τοῦ Γαλλοδιδασκάλου ἀσθενήσαντος ἐσχάτως,) εὐσυνειδήτου καὶ κατὰ τὰς ὀρισμένες ὥρας ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τῶν ἱερωτάτων αὐτῶν χρεῶν, ἔδωκαν εἰς τοὺς μαθητὰς τὸ χρηστὸν παράδειγμα τοῦ νὰ φοιτῶσι καὶ αὐτοὶ τακτικῶς, καὶ μετ' ἀδελφικῆς μὲν ὁμοιοῦς πρὸς ἀλλήλους, μεθ' υἱικῆς δὲ ἐφοργῆς πρὸς τοὺς διδασκάλους, τοὺς ἠθικοὺς αὐτῶν πατέρας, νὰ διανύσωσιν ὀλόκληρον τὸ ἔτος.

Ἠθικὴ διαγωγή, πειθαρχία καὶ τακτικὴ φοίτησις τῶν μαθητῶν.

Μεγάλην θεωροῦντες τὴν εὐθύνην τοῦ διδασκάλου, ὡς πρὸς τὴν ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακὸν ῥοπήν τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων παιδῶν, καὶ τὴν μέλλουσαν εὐημερίαν (τὸ εὖ εἶναι) ἢ τὴν κακοδαιμονίαν αὐτῶν, καθὸ τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας διανύοντος μετ' αὐτῶν, καὶ δυναμένου καὶ ἀκουσίως πως νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν τοιάνδε ἢ τοιάνδε μόρφωσιν τῶν ἡθῶν, καὶ τῆς καρδίας αὐτῶν τὴν διάπλασιν, τὰ δὲ σχολεῖα θεωροῦντες

ὡς τὰς μόνας σωζομένας ἡμῖν ἐξίας οὐ μόνον τῶν γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν τῆς ἠθικῆς, κατὰ τὴν ἐνεσῶσαν μάλιστα κατάστασιν τῆς κοινωνίας ἡμῶν, ἀφ' ἧς κατὰ μέγα μέρος λείπει ἡ οἰκιακὴ ἀγωγή, καὶ ὅτι ἐὰν μὲν εὐτυχῆσῃ ὁ εἰσέτι ἐν τῷ μορφῶσθαι αὐτοῦ διατελῶν παῖς οὐ μόνον νὰ διδάσκηται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τοὺς γονεῖς, πρὸς τὸν πλησίον καὶ πρὸς ἑαυτὸν καθήκοντα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξασκῆται ἐν τοῖς Σχολείοις, ὡς ἐν μικροπολιτεῖᾳ τινί, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τούτων, καὶ κατὰ μικρὸν νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἕξιν τοῦ ἀγαθοεργεῖν (δι' οὗ καὶ μόνου δύναται νὰ ἀφομοιωθῆται τῷ παναγάθῳ αὐτοῦ Δημιουργῷ, κατ' εἰκόνα τοῦ ὁποίου καὶ ἐπλάσθη), τότε φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ αὐτοῦ τὰς αὐτὰς ἕξεις διατηρῶν θέλει καταστῆ χρησίμος καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν εἰς ἣν ἀνήκει, τὴν αὐτὴν πάντοτε βαδίζων πορείαν, ἣν ληληθότως πως ἐχάραξεν εἰς ἑαυτὸν ἐν τῇ νεαρᾷ αὐτοῦ ἡλικίᾳ, διότι αἱ πρῶται οἰαδὴποτε ἐντυπώσεις βαθέως ἐγγχαρασσόμεναι εἰς τὰς ἀπαλὰς ἐτι καρδίας τῶν παιδῶν μένουσι διὰ παντὸς ἀνεξάλειπτοι· τούναντίον ἐὰν κατὰ δυστυχίαν αὐτοῦ εἴτε ἐκ κακῶν παραδειγμάτων καὶ ὁμιλιῶν, εἴτε ἐκ τῆς τῶν διδασκόντων ἢ τῶν γονέων ὀλιγωρίας παρεκτραπῆ ἅπαξ ὁ παῖς ἐπὶ διαφθορᾷ, τούτου τὰς κακὰς ἕξεις οὐδ' ἢ σταθερωτάτῃ θέλησιν δύναται ποτε νὰ ἐξαλείψῃ, αἱ δὲ πολυεδεῖς γνώσεις βλάβης μᾶλλον καθίστανται πρόξενοι τοῖς τοιούτοις, παρὰ ὠφελείας· τοιαύτας λέγω ἔχοντες ἀρχάς, ἐκ πρώτης ἀρχῆς ἐπεσήσαμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἠθικῆς μορφώσεως τῶν ἐμπιστευθέντων

ἡμῖν ὁμοδόξων παιδῶν, ἐλπίζοντες ὅτι θέλομεν δυνηθεῖν νὰ δώσωμεν αὐτοῖς, ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν, ὀρθὴν ἀγωγὴν τῇ συμπράξει καὶ τῶν γονέων ἢ τῶν κηδεμόνων αὐτῶν· ἀλλ' ἐν ταῖς πρώταις ἐτι ἡμέραις τῆς ἐπιχειρήσεως ἡμῶν κατενοήσαμεν, ὅτι ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν κηδεμόνων ἀληθῶς περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν φιλάτων αὐτῶν, οἱ πλείοτεροι τῶν γονέων ἔστελλον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν εἰς τὰ σχολεῖα, οἱ μὲν μὴ ἔχοντες εἰς τί νὰ τοὺς μεταχειρισθῶσι καὶ οἶονεὶ διὰ νὰ ἀπαλλαχθῶσι τῆς ἐν τῷ οἴκῳ ἀταξίας αὐτῶν, οἱ δέ, πάντῃ ἀγνώτες τῆς ἐν φόβῳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου ἐκπαιδεύσεως, μόνον ἐπὶ σκοπῷ μαθήσεως ὀλίγων ἢ πολλῶν γραμμάτων, καιροφυλακτοῦντες νὰ τοὺς ἀποσύρῳσιν ἅμα δεξιῶν περιστάσεων τυχόντες, οἱ δέ, καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ πλείστοι, μεγίστην ἀδυναμίαν ἔχοντες πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν, ὁθεν καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν ὡς πλεονεκτήματα θεωροῦντες πλείονα ἀκράσιν καὶ πίστιν ἐδίδον εἰς τοὺς λόγους αὐτῶν, παρὰ εἰς τοὺς τῶν διδασκάλων καὶ οὕτως, οἱ μὲν ἐν γνώσει, οἱ δὲ ἐν ἀγνοίᾳ ἐψευδον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον τὰς περὶ τῆς συμπράξεως αὐτῶν ἐλπίδας ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ τῆς ἐκτὸς τῶν Σχολείων διαγωγῆς τῶν τέκνων αὐτῶν ἀδιαφορία οὐκ ὀλίγων γονέων, μέχρι καὶ αὐτῆς τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων τῆς παραμελήσεως, ἔματαίου πάσας τὰς προσπάθειας ἡμῶν, ὡς' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εὐρέθημεν ἐν δυσχερεὶ τινι θέσει, ὠφείλομεν ἢ τὴν ἀρέσκειαν τῶν γονέων θηρεύοντες νὰ κρύπτωμεν τὰ ἐλαττώματα τῶν παιδῶν ἀπὸ τε τῶν γονέων αὐτῶν καὶ ἀπὸ τῆς Σ. Ἐφορίας, τὰ πάντα παριστῶντες ὑπὸ καλὴν ὄψιν, τὰς δὲ ἀταξί-

ας καὶ νεανικὰς αὐτῶν παρεκτροπὰς ἀφήνοντες ἀτιμωρήτους καὶ διακρίνοντες τάξεις, ἡλικίας καὶ βαθμοὺς, ἵνα μηδενὶ δώσωμεν ἀφορμὴν γογγυσμοῦ, ἢ πάντα δευτέρα τιθέμενοι τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ νὰ χαράξωμεν ἑαυτοῖς τὴν ἀτραπὸν τοῦ καλῆκοντος, τὴν φύσει τραχεῖαν μὲν καὶ ἐπισηφαλῆ ἐνίοτε, ἀλλ' ἐπὶ τέλους σωτήριον τοῖς ἀρχουμένοις ἐν οἰαισθήποτε περιπετείαις τῆς τύχης τῇ ἠθικῇ ὁμοιβῇ, τῇ ἐπαναπαύσει τῆς συνειδήσεως αὐτῶν· γνωρίζοντες δ' ἐκ πείρας ὅτι τὸ Θεῖον αἰείποτε ἐστὶν ἀρωγὸν τοῖς εὐσυνειδήτως ἐκπληροῦσι τὰ χρέη αὐτῶν, δὲν ἐδιστάσαμεν οὐδὲ στιγμὴν νὰ προκρίνωμεν τὴν ἀκανθώδη στενωπὸν τῆς αὐστηρᾶς ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων ἡμῶν, ἔχοντες ἐν παντὶ ἐπιμαρτυροῦσαν καὶ τὴν συνείδησιν ἡμῶν, παρὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ ἀρέσκειν τοῖς πολλοῖς· καθόσον μάλιστα ἔχοντες Διοικητικὴν τῶν Σχολείων ἡμῶν Ἀρχὴν ἐξ ἀνδρῶν ἀκεραίου χαρακτῆρος καὶ ἀγνοτάτων αἰσθημάτων αἰείποτε καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἐπηρεαζομένων, χρέος εἶχομεν ἀπαραίτητον νὰ συμμορφώμεθα τῷ ζήλῳ Αὐτῆς, καὶ νὰ μὴ κρύπτωμεν ἀπ' Αὐτῆς, ὡς ἀπὸ πνευματικοῦ τινος πατέρος, μηδὲν μῆτε εὐχάριστον μῆτε δυσάρεστον, ἀλλὰ τὰ πάντα φέροντες εἰς γνώσιν Αὐτῆς, εἰς μὲν τὰ καλῶς ἔχοντα νὰ μεταδιδῶμεν Αὐτῇ τῆς χαρᾶς ἡμῶν, τῶν δ' ὡς ἐτέρως ἔχόντων νὰ ζητῶμεν παρ' Αὐτῆς τὴν θεραπείαν, πρῶτον καὶ κύριον προτιθέμενοι σκοπὸν νὰ ἐμπνέωμεν εἰς πάντας αἰσθήματα εὐσεβείας καὶ τῆς πρὸς τὴν πατριὸν θρησκείαν ἀκλονήτου πίστεως, αἰσθήματα φιλαληθείας καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, συμπαθείας καὶ εὐγνωμοσύνης, δεύτερον δὲ νὰ ἐνσπείρωμεν εἰς τὰς τρυ-

φεράς καρδίας αὐτῶν τὸν ἔρωτα τῆς παιδείας, καὶ ἰδίως κλίσιν πρὸς μελέτην τῶν προγονικῶν ἡμῶν συγγραμμάτων καὶ πρὸς ἀπομίμησιν τῶν ἀρετῶν αὐτῶν, κύριον δὲ μέλημα νὰ ἔχωμεν τὴν μόρφωσιν τῶν ἡθῶν αὐτῶν, ἐπιβλέποντες διηνεκῶς τὴν ἐν τῇ Σχολῇ διαγωγὴν αὐτῶν, τῷ αὐτῷ μέτρῳ μετροῦντες τοῖς πᾶσι τὰς τε ποιὰς καὶ τὰς ἀμοιβάς ἀδιακρίτως ἡλικίας, τάξεως καὶ βαθμοῦ· ἀλλ' ἡ τοιαύτη πορεία ἡμῶν λίαν αὐστηρὰ φανεῖσα εἰς τινὰς ὁμολογουμένως μεγάλῃ ἀδυναμίαν ἔχοντας πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν, προεκάλεσε τὴν δυσμένειαν τριῶν τεσσάρων γονέων ἐκ τῆς πολυαριθμοῦ ταύτης Κοινότητος καὶ τὰ γνωστὰ ὑμῖν περυσινὰ σκάνδαλα. Ἐν τούτοις ἡμεῖς ἀπαρέγκλιτον τηροῦντες τὴν πορείαν ἡμῶν, ἔχοντες δὲ καὶ τὴν Σ. Ἐφορίαν ἐνισχύουσαν ἡμᾶς διὰ τοῦ κύρους Αὐτῆς, καὶ ἐν πάσῃ δυσχερεῖ περιπτώσει προθύμως συμπράττουσαν πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν ἀναφουμένων δυσχερειῶν, ἀδύνατον ἦν νὰ μὴ φθάσωμεν εἰς πρακτικόν τι ἀποτέλεσμα τῶν τετραετῶν μόχθων ἡμῶν· οἱ μαθηταὶ ἡμῶν δεδιδαγμένοι ἤδη ἐκ πείρας, ὅτι ἡ Διοικητικὴ τῶν Σχολείων ἡμῶν Ἀρχὴ εἰς οὐδένα χαρίζεται, οὐδ' ἐξαιρεῖ ποτὲ οὔτε ἓνα χωριστά, οὔτε πολλοὺς ὁμοῦ τῆς εἰς τὰ καθεστῶτα καὶ τοὺς νόμους τῆς Σχολῆς ὀφειλομένης ὑποταγῆς, ἐκόντες ἄκοντες συνμορφώθησαν οἱ πάντες μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ἐπιβαλλόμενα αὐτοῖς χρέη, ὥστε καθ' ὅλον τὸ λήγον ἡδὴ ἔτος, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην, χάρις τῷ Θεῷ, ἐτόλμησέ τις νὰ δείξῃ ἀπειθειαν ἀπὸ τῶν πρώτων μέχρι τῶν τελευταίων.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ ἠθικὸν αὐτῶν, ἐὰν μεταξὺ τσοῦτων διακόρου ἡλικίας παίδων ἐφάνη τις ὑπόπτου δια-

γωγῆς, τοῦτον ἡ Σ. Ἐφορία ἀποκλείσασα ἀμέσως τῆς Σχολῆς, τοῖς τε πρὸς τὰ τοιαῦτα ῥέπουσι διδακτικώτατον παρέσχε μάθημα, τῶν τε περὶ τῆς ἠθικῆς τῶν τέκνων αὐτῶν κατὰ χρέος κηδομένων γονέων ἐπήρξεσε τὴν πρὸς τὴν Σχολὴν ἐμπιστοσύνην, ὥστε οἱ ἡμίσεις σχεδὸν τῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Σχολὴν φοιτῶντων παίδων ν' ἀνήκωσιν εἰς οἰκογενείας μεριμνώσας περὶ τῆς χρηστῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων αὐτῶν· δι' ὅλα ταῦτα χρέος ἱερώτατον ἐκπληρῶν ἀπονέμω δημοσίᾳ ἐκ μέρους τῆς Σχολῆς τὸν δίκαιον φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης τῇ Σεβ. ἡμῶν Ἐφορίᾳ, ὅτι οὐ μόνον διηνεκῶς φροντίζουσα ἵνα ἐφευρίσκη πόρους καὶ συνδρομὰς πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Σχολῆς, ἀλλὰ καὶ τακτικώτατα συνερχομένη ἐν τῇ Σχολῇ ἐν τέλει ἐκάστου μηνὸς πρὸς ἀκρόασιν τῶν μηνιαίων γενικῶν ἐλέγχων τῆς διαγωγῆς, ἐπιμελείας καὶ τακτικῆς φοιτήσεως ἐκάστου μαθητοῦ, καὶ διὰ τῶν πατρικῶν αὐτῆς συμβουλῶν ἐνθαρρύνουσα διδασκάλους τε καὶ διδασκομένους, καὶ ἐκάστοτε προθύμως συμπράττουσα τῇ Διευθύνσει, τελεσφόρους κατέστησε τοὺς ἀγῶνας ἡμῶν διὰ τῆς συνεχοῦς ἐποπτείας αὐτῆς μετὰ βλάβης καὶ τῶν ἰδίων αὐτῆς συμφερόντων ἐνίοτε, μετ' ἀπαραδειγματίστου ζήλου καὶ αὐταπαρνήσεως συντρέχουσα εἰς συντήρησιν καὶ βελτίωσιν τῶν Σχολείων τούτων. Τὸν αὐτὸν φόρον εὐγνωμοσύνης προσφέρει ἡ Σχολὴ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ ταῖς φιλογενεστάταις Κυρίαῖς τῆς ἐν τῇ Κοινοῦτητι ταύτῃ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος, τῆς παραμυθίας τῶν ὀρφανῶν καὶ χηρῶν, ὅτι καθὼς πέρυσιν, ἐπίσης καὶ ἐφέτος κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων, 30 μὲν ἐκ τῶν ἐνδεεστάτων

μαθητῶν τοῦ ἀλληλοδιδασκτικοῦ ἐνέδυσαν διὰ καινῶν ἐνδυμάτων, εἰς ἑκατὸν δὲ μαθητὰς καὶ τῶν τριῶν Σχολείων διένειμαν ὑποδήματα συνελθοῦσαι ἐν τῇ Σχολῇ, καὶ ὡς ἄλλαι φιλόστοργοι μητέρες περιθάψασαι τσοῦτους ἀπόρους παῖδας, καὶ δὲν παύονται δὲ συμπράττουσαι τὸ καθ' ἑαυτὰς εἰς τὴν συντήρησιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν τούτων καταστημάτων.

Περαιῶν δὲ τὸν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς λόγον, προσθεῖς ὅτι καὶ εἰς τὸ τῆς τακτικῆς φοιτήσεως κεφάλαιον εἶχομεν τὸ εὐχάριστον, ὅτι οἱ πλείστοι τῶν μαθητῶν ἡμῶν, καὶ τοι οὐκ ὀλίγοι ἐξ ἀπωτάτων συρρέοντες ἐνοριῶν, καθ' ὅλον τὸ ἔτος τακτικώτατα ἐφοίτων πολλάκις δὲ ἠξιώθημεν νὰ ἴδωμεν ὀλοκλήρους τάξεις ἐκ 30 καὶ 50 μαθητῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀπουσίας παρευρισκομένας εἰς τὰς παραδόσεις αὐτῶν, οὐχὶ βεβαίως ἐκ γενικῆς καὶ κοινῆς πάντων ἐπιμελείας, διότι οὔτε εἶναι ποτε δυνατὸν τὸ τοιοῦτον, ἀλλ' ὑπὸ ἀπλῆς φιλοτιμίας τοῦλάχιστον νὰ μὴ λείψωσιν ἀπὸ τῆς Σχολῆς, ἔνθα ἄνευ οὐδενὸς βιαίου μέσου, μετ' ἠπιωτάτου μάλιστα τρόπου πρόκειται νὰ διδαχθῶσι τὰ χρήσιμα αὐτοῖς μαθήματα.

Ἀλληλοδιδασκτικά.

Τὰ δ' ἀλληλοδιδασκτικά ἡμῶν ἐπίσης εἰργάσθησαν μετ' εὐγενοῦς ἀμίλλης εἰς τὴν ἠθικῶς τε καὶ διανοητικῶς ἐπὶ τὰ κρείττω προαγωγὴν τῶν εἰς αὐτὰ φοιτῶντων παίδων, οἱ ὅποιοι εἰς μὲν τὰς μερικὰς ἐξετάσεις οὐκ ὀλίγους ἔδειξαν καρπούς, ἀπὸ δὲ τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς μέλλουσι νὰ ἐξετασθῶσιν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὀριζόμενα αὐτῶν μαθήματα, Ἀνάγνωσιν, Γρα-

φῆν, Ἀριθμητικὴν κ.τ.λ., ἡ δὲ Η'. τάξεις αὐτῶν συγκειμένη ἀπὸ 60 μαθητῶν, μετ' αὐστηροτέραν ὁπωσοῦν ἐξέτασιν μέλλει νὰ προβιβασθῇ εἰς τὸ Ἑλληνικόν. ἀριθμοῦσι δέ, τὸ μὲν 350 μαθητὰς, ἐξ ὧν 260 παρόντας, τὸ δὲ κατὰ τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον 210, παρόντας δὲ 130, προστιθεμένων δὲ τούτοις τῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ, τὸ σύνολον τῶν εἰς τὰ Σχολεῖα ἡμῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συρρευσάντων παίδων ἀναβαίνει εἰς 740, ἦτοι εἰς 60 περίπου πλείονας τῶν πέρυσι, κατὰ τὴν αὐτὴν δηλονότι σχετικὴν αὔξησιν, ἣτις παρατηρεῖται κατ' ἔτος ἤδη ἐπὶ τετραετίαν καθὸ δ' ἀπόρων τέκνα καὶ ὄρφανοὶ οἱ πλείστοι, καὶ πᾶσαν τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἠθικὴν αὐτῶν μόρφωσιν ἀπεκδεχόμενοι ἀπὸ τῶν σχολείων τούτων, εὐλογοῦσι τὰ ὀνόματα τῶν κοπιώντων καὶ συντρεχόντων εἰς συντήρησιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν τούτων καταστημάτων, θεωροῦντες αὐτοὺς ὡς ἠθικοὺς αὐτῶν γονεῖς καὶ εὐεργέτας, καὶ φιλοτιμούμενοι, ἵνα διὰ τῆς χρηστοθείας καὶ ἐπιμελείας αὐτῶν ἀνταμείβωνται τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν καταβαλλομένους μόχθους καὶ ἀγῶνας, καὶ ἵνα καταστάντες ποτὲ καὶ αὐτοὶ χρήσιμα μέλη τῆς κοινωνίας ἀποδώσιν εἰς τοὺς χρεῖαν ἔχοντας, ὧν μεταλαμβάνουσι νῦν παρὰ τῶν εὐπορούντων φιλομούσων ἐνοριῶν.

Βιβλιοθήκη.

Ἀξίαν λόγου προσθήκην εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπαρχόντων βιβλίων δὲν ἠδυνήθη ἐφέτος νὰ κάμη ἡ Σ. Ἐφορία ἔνεκα τῶν οικονομικῶν Αὐτῆς δυσχερειῶν, καθὸ ὑποστᾶσα καὶ ἐκτάκτους δαπάνας, τὴν ἐσωτερικὴν λέγω ἐπισκευὴν ἀμφοτέρων τῶν Σχολείων, καὶ τὴν κα-

πασκευὴν μεγάλης τιμῆς θήκης βιβλίων διευκολυνάσης τὰ μέγιστα τὴν διάταξιν τῶν βιβλίων, Σφαιρῶν κ.τ.λ. Προσφοράς δὲ φιλομούσων ὁμογενῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἔχω ν' ἀναγγείλω εἰς τὴν Σεβαστὴν ὁμήγουριν, τὴν τοῦ Πανιερωτάτου ἀγίου Ῥόδου Κύρ Δωροθέου, ἀρχαίου διδασκάλου τῆς Σχολῆς ἐκ 55 τόμων, καὶ τὴν τῆς εὐγενεστάτης Κυρίας Σμαράγδας Μπαλταδζῆ ἐκ 10 τόμων, καὶ μιᾶς ὑδρογείου Σφαίρας, γαλλικῆς κατασκευῆς ἢ δ' ἀξιότιμος κυρία Λουκία Στεφάνου Καραθεοδωρῆ ἐξακολουθεῖ πέμπουσα τὸν ἰγ' τόμον τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος τῆς Ν. Πανδώρας· πρὸς οὓς τὴν βαθεῖαν αὐτῆς εὐγνωμοσύνην ἐκφράζουσα ἡ Σχολή, εὐχεται ἵνα τὸ ἀγαθὸν παράδειγμα αὐτῶν μιμῶνται καὶ ἕτεροι φιλογενεῖς, καὶ ἕκαστος τὸ καθ' ἑαυτὸν συντελῶσιν εἰς τὴν κατὰ μικρὸν ἐπαύξησιν τῆς ἄλλως οὐκ εὐκαταφρονήτου αὐτῆς βιβλιοθήκης.

Τοιαύτη ὑπῆρξε, Σεβαστὴ ὁμήγουρις, καὶ ἡ κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος γενικὴ κατάστασις τῶν Σχολείων ἡμῶν. ὅποιοι δὲ οἱ καρποὶ τῶν τοσούτων ἀγώνων καὶ μόχθων; — τοῦτο ἐν μέρει θέλουσι δείξει αἱ ἤδη ἀρχόμεναι ἐξετάσεις, ἀλλ' ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ὑπομνήσω ὑμᾶς, ὅτι πρὸς ἀφθονον συγκομιδὴν δὲν ἀρκοῦσι μόνον οἱ κόποι τοῦ γεωργοῦ, οὔτε αἱ ἀδραὶ δαπάναι τοῦ γεωμόρου. ἀπαιτεῖται καὶ γῆ καλὴ, καὶ δεξιοὶ καιροὶ καὶ μυρία ἄλλα· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐχθρὸς ἄνθρωπος σπείρας ζιζάνια ἀναμέσον τοῦ σίτου, ἵνα πνίξωσι τὸ καλὸν σπέρμα ἐξασθενίξει πάσας τὰς ἀγαθὰς ἐπενεργείας. Τὸ καθ' ἡμᾶς δυνάμεθα εὐπαρρησιάστως νὰ εἴπωμεν ὅτι ὅσον ἔνεστιν ἀκριβῶς ἐξεπληρώσαμεν τὰ καθήκοντα ἡμῶν,

ἐργαζόμενοι ἀπὸ τῆς 8 ὥρας τῆς πρώτης μέχρι τῶν 4 μ. μ., ἤτοι καὶ ὑπὲρ τὴν ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ διὰ τὴν χειμερινὴν ἐξαμηνίαν ὠρισμένην ὥραν, ἵνα ἐπαρκέσωμεν καὶ εἰς τῶν τριῶν τάξεων ἡμῶν τὰς παραδόσεις καὶ πρῶτ' καὶ μετὰ μεσημβρίαν· δὲν ἐστερούμεθα δὲ ὄλως καὶ τῆς καλῆς γῆς, οὐδ' ἔχει χρεῖαν τῶν ἐπαίνων ἡμῶν ἡ Ἑλληνικὴ εὐφυΐα, οὔτε δεξιῶν καιρῶν κατὰ πάντα ἡμιοροῦμεν, ὥστε δικαιοῦμεθα νὰ ἐλπίζωμεν τὴν συγκομιδὴν ἐκ τῶν τὰ μάλιστα ἀφθόνων· ἐὰν ὅμως γλίσκρα τις φανῆ αὐτῇ ὡς πρὸς τοὺς καταβληθέντας μόχθους, τούτου ἡ αἰτία καθὸ οὔτε μία μόνη, οὔτε τοπικὴ τις, ἀλλ' ὡς ἡ μήτηρ τῆς γενικῆς τῶν Σχολείων καχεξίας πρέπει νὰ ζητῆται ἐμβριθῶς, ἵνα ἐπέλθῃ καὶ ἡ δέουσα θεραπεία. Τὸ νὰ περιμένωμεν τὰ πάντα ἀπὸ τῶν Σχολείων οὔτε δίκαιον εἶναι οὔτε κατορθωτόν, πρέπει καὶ ἡ κοινωνία καὶ ὁ οἶκος καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐκ συμφώνου νὰ συντρέχωσι πρὸς τὴν ὀρθὴν ἀγωγὴν τῶν μικρῶν τούτων πολιτῶν, τῶν παρασκευαζομένων ἵνα διαδεχθῶσι τὴν ἐνεστῶσαν γενεάν, ἄλλοι μὲν ἐν τῷ κλήρῳ, ἄλλοι δὲ ἐν τῷ πολιτικῷ, ἐμπορικῷ καὶ βιομηχανικῷ κλάδῳ, ἄλλοι δὲ ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ βίῳ. ἐπειδὴ δὲ ὅ,τι σπείρει τις, τοῦτο ἀναγκαίως καὶ θερίζει, δεφείλομεν ἅπαντες ὁμοθυμῶς νὰ συμπράξωμεν εἰς τὸ εὖ εἶναι τοσούτων ἀθῶων πλασμάτων, ἀνατεθειμένων ὑπὸ τῆς Θεῆς προνοίας εἰς τὴν κηδεμονίαν ἡμῶν, πεπεισμένοι ὅτι συντρέχοντες πρὸς τὴν εὐτημερίαν τῆς πρὸς τὴν παιδείαν ὀργώσης νεότητος συντρέχομεν εἰς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι εὐτημερίαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

Αἰτούμενος δὲ τὴν συγγνώμην πάντων ὑμῶν ὅτι

διὰ τῆς ξηρᾶς ταύτης ἐκθέσεως σχολαστικῶν γεγονότων οὐ μικρὸν παρηνώχλησα ὑμᾶς, εὐχομαι τῷ πατρὶ τῶν Φώτων, ἵνα εὐλογήσῃ καὶ κρατύνη τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἡμῶν ταῦτα καταστήματα, ὡς καὶ πάντα τὰ τοῦ γένους ἡμῶν ἐκπαιδευτήρια, τὴν δὲ εἰς αὐτὰ φοιτῶσαν νεότητα καταστήσῃ εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἀμήν.

Ἐν Σταυροδρομίῳ τῇ 27 Ἰανουαρίου 1863.

Ὁ Σχολάρχης

Γ. Σοφοκλῆς.

Προσλαλία τοῦ ἐκ τῶν Ἐφόρων Κυρίου Α. Δ. Συγγροῦ κατὰ τὴν διανομὴν τῶν βραβείων, τῇ 3ῃ Φεβρ. 1863.

• Οἱ πατέρες ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου. •

Τὴν ἀποστολικὴν ταύτην ῥῆσιν, τὴν ἀποστολικὴν ταύτην νοουθεσίαν ἐνθουμουμένη ἢ χριστιανικὴ ὀρθόδοξος ἡμῶν Κεινότης παντὶ σθένει ἐπροθυμοποιήθη νὰ ἰδρύσῃ καὶ διατηρῇ τὰ ἐκπαιδευτικὰ ταῦτα καταστήματα, τὰ παρέχοντα τῇ νεολαίᾳ τὴν διανοητικὴν τροφήν τὴν ἄλλως τε ἐπίσης ἀναγκαίαν τῇ ὕλικῃ. Ἐν αὐτοῖς, φίλοι σήμερον ἀπολυόμενοι παῖδες, ἐτράφητε νοερώς. Ἡ Σχολὴ αὕτη ἔλαχεν οὔσα ἢ νοερὰ ὑμῶν μήτηρ, ἢ ἐκθρέψασα ὑμᾶς διὰ τῶν ἀσθενῶν μέσων αὐτῆς. ἢ χορεία αὕτη τῶν διδασκάλων μετέδωκεν ὑμῖν τῶν ναμάτων τῆς παιδείας ἐκ τῶν ἐνότων αὐτῇ, καὶ ὑμεῖς οὐδὲν ἀμφιβάλλω ὅτι μετ' εὐγνωμοσύνης ἀνμνησθή-

θεσθε καὶ Σχολῆς καὶ διδασκάλων. Χρὸς δ' ὑμῶν ἀπαραίτητον ἔστω τὸ δεικνύειν τὴν εὐγνωμοσύνην ὑμῶν καὶ λόγοις καὶ πράγμασι κατὰ δύναμιν μεμνήσθω ἕκαστος πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι μέλος ἐστὶ σώματος, μέλος δ' ἀποτελεῖσει ἔθνος δικαίωμα ἔχοντας μὲν νὰ καυχᾶται ἐπὶ πατραγαθία, ἀλλὰ καὶ συνάμα μεγίστην ἔχοντας τὴν ἀνάγκην παντοειδοῦς συνδρομῆς. Πολλὰ τὰ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἄξια λόγου, ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε ἡ ἀσθενὴς φωνὴ μου, οὔτε ὁ χρόνος μοὶ ἐπιτρέπει τὴν περαιτέρω ἔκτασιν, περιορίζομαι νὰ εὐχηθῶ ὑμῖν ἀπὸ καρδίας ἐκ μέρους καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν ἐντίμων συναδέλφων μου γιγαντιαίαν ἐνὶ ἐκάστῳ πρόβδον καὶ ἐν τῷ μέλλοντι σταδίῳ αὐτοῦ. Εἶθε ἕκαστος ὑμῶν μετ' οὐ πολὺ ν' ἀναδειχθῇ ἄξιος τοῦ καθέξει ἐντίμους θέσεις Διδασκάλων, Ἐφόρων καὶ Ἐφορεπιτροπῆς, καὶ ἀναπληρῶσαι τὰ νῦν ὑπάρχοντα κενά.

Στρέφομαι πρὸς ὑμᾶς τοὺς μαθητεύσοντας εἰσέτι παῖδας μικροῦς τε καὶ μεγάλους. παρασκευάσατε ἑαυτοὺς νὰ διατρέξετε ἐν ἐπιμελείᾳ καὶ σωφροσύνῃ τὸ τῆς ὑπολειπομένης μαθήσεως στάδιον, μὴ λησμονοῦντες οὔτε στιγμὴν, ὅτι καὶ διδάσκαλοι καὶ εφορία καὶ ἐνορία ἄπικσα οὔτε μόνον οὔτε δαπάνης φείδεται ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς δαπανῶσα πρὸς τὸ ἐκθρέψαι ὑμᾶς ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου. Μήνησθε ἀείποτε ὅτι ἡ παιδεία ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις κόσμος ἐστίν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις καταφυγή, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα, τὸν 10^{ον} αἰῶνα, τὸν αἰῶνα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν φώτων, καθ' ὃν τέλος αἰῶνα καὶ τῷ χειρῶνακτι αὐτῷ ἀπαραίτητον προσὸν προόδου καὶ εὐημερίας εἰσὶ τὰ

γράμματα. Οἱ μὲν εὐπορούντων γονέων τυχόντες υἱοὶ ἔχετε ὑπ' ὄψιν, ὅτι οὐδόλως ἄλλως δύνασθε διαφυλάξαι τὴν εὐπορίαν, ἣν οἱ πατέρες ὑμῶν καλῶς ποιῶντες ἠτοίμασαν ὑμῖν, ἢ ὠφελούμενοι τῆς καλῆς ἀγωγῆς, τῆς παιδείας, ἣτις πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ χρέη τοῦ πολίτου διδάσκει. Οἱ δὲ μὴ εὐποροῦντες ἔστε βέβαιοι, ὅτι τῇ ἐπιμελείᾳ θέλετε κερδίσει μέγαν θησαυρόν, τὴν παιδείαν, « αὕτη ἐν ταῖς δυστυχίαις καταφυγή, » δι' αὐτῆς καὶ μόνης παρομοιωθήσεσθε τοῖς εὐποροῦσιν, αὕτη τὸ μόνον μέσον ἐστὶ τῆς ἀφομοιώσεως τῶν ὑποκειμένων πάσης τάξεως, δι' αὐτῆς καὶ μόνης ὁ νῦν ἄσημος ἐξισοῦται αὔριον καὶ ὑπερέχει τοῦ ἐπισημοτέρου ἀπαιδευτοῦ.

Δεῦτε καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐν ὀλίγοις ἀποταθῶ ἐντιμοὶ ὁμογενεῖς, καὶ οἱ κατὰ καιρὸν τὰ κοινὰ ἡμῶν διέποντες. Ἀρχόμενος τοῦ λόγου εἶπον, ὅτι ἡ πρὸς ἐκτροφήν τῶν τέκνων τῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νοθεσίᾳ Κυρίου ὄρμη τῶν ἐνοριτῶν ἐκίνησε καὶ κινεῖ αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδρυσιν καὶ διατήρησιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν τούτων καταστημάτων, καὶ ἡ εὐαγγελικὴ αὕτη ὄρμη ἀνωτέρα ἐστὶ παντὸς ἐγκωμίου· ἐπιτρέψατέ μοι μῶλον τοῦτο νὰ ἐκθέσω ὑμῖν τὰ κατὰ τὴν Σχολὴν ὑπ' ἄλλην φάσιν, ἢ ὅπως ὁ ἀξιότιμος ἡμῶν Σχολάρχης τὰ ἐξέθηκε κατὰ τὴν ἐναρξίν τῶν γενικῶν τούτων ἐξετάσεων. Ἐκεῖνος τὴν πορείαν αὐτῆς ἐξέθηκεν, ἐγὼ τίνι τρόπῳ τῇ ἐχορηγήθησαν τὰ μέσα θέλω ἐκθέσει, κατ' ἐκεῖνον καὶ διδύσκαλοι καὶ ἐφορία καὶ ἐφορεπιτροπὴ καὶ γονεῖς καὶ μαθηταὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐξετέλεσαν τὰ χρέη αὐτῶν, κατ' ἐμὲ πολλὰ τὰ ἐλλείμματα τινῶν καὶ μάλιστα τῶν γονέων. Ἐκεῖνος τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέχρι σήμερον τῆς Σχολῆς

καλῶς ποιῶν διηγῆθη, ἐγὼ τὸ αὔριον αὐτῆς θέλω σὰς καθυποβάλλει. Πρὸς τὴν διατήρησιν τῶν Σχολείων τῆς ἐνορίας ταύτης, Ἑλληνικοῦ τε καὶ Ἀλληλοδιδασκτικοῦ, ἐξοδεύονται τὴν σήμερον ὑπὲρ τὰ γρ. 130,000 κατ' ἔτος, καὶ ἐξ αὐτῶν μόνον γρόσια 48000 χορηγοῦνται ἀπὸ τῆς ἐνοριακῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας, τὰ δὲ λοιπὰ πόθεν ἐπορίσθησαν; ἀπὸ συνεισφορῶν τμηματικῶν καὶ ἄλλων δυσχερῶν μέσων, ἵνα μὴ εἶπω τι πλέον. τίνες δὲ πάλιν οἱ συνεισφέροντες; 40 ἢ 50 άτομα, τὰ μᾶλλον συνήθως φορολογούμενα, ἢ κάλλιον εἰπεῖν τὰ ἀείποτε μόνον φορολογούμενα. οἱ δὲ λοιποὶ ἐνοριταί; στέλλουσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν Σχολὴν, οὐδὲν ποτε συνεισφέροντες, ἐστὶν ὅτε δέ τινες καὶ διδασκίλους καὶ ἐφορίαν ὑβρίζουσι, καὶ στάσεις πρὸς καταστροφὴν τῆς Σχολῆς ὑποκινοῦσιν. εἰς μάτην ἢ κατὰ καιρὸν Ἐφορία σκέπτεται πρὸς ἀνεύρεσιν μέσων, ὅπως τοὺς δυναμένους προτρέψῃ εἰς συνεισφοράς, εἰς μάτην προσκαλεῖ τοὺς γονεῖς νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὰς ἐξετάσεις. εἰς μὲν τὰς συνεισφοράς ἅπαντες κωφεύουσιν, εἰς δὲ τὰς ἐξετάσεις ἢ οὐδεὶς ἢ σποράδην τις κάπου φαίνεται παρῶν· ἕκαστος εἰσάξας ἅπαξ τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὴν Σχολὴν, ἐξετέλεσε, νομίζει, οὕτως ὅλα αὐτοῦ τὰ καθήκοντα καὶ οὔτε τοὺς μόχθους τῶν διδασκόντων δὲν παρουσιάζεται τοῦλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ νὰ ἀνταμείψῃ διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· δὲν καθάπτομαι τινῶν, οἵτινες κάπως καὶ λέγουσιν ὅτι εἰσάγουσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὰ Σχολεῖα, ἵνα μόνον μὴ περιφέρωνται εἰς τὰς ἀγυῖας, ἢ μὴ ἀνησυχῶσι τὰς μητέρας ἐν τῇ οἰκίᾳ, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποτείνομαι τοῖς ὀλίγοις, τοῖς καὶ ἐξοδεῦσαι δυναμένοις,

καὶ παιδείας γευσάμενοις ἐξ ἀπαλῶν δυνύχων καὶ εἰδότες τὰς ἐξ αὐτῆς ὠφελείας.

Ἴσως ταύτῃ τῇ στιγμή τῶν τὰ κοινὰ κατὰ καιροῦ διεπόντων τινές, ἂν δὲν μοι εἴπωσι, διαλογίζονται ὁμῶς, ὅτι τὰ παρ' ἐμοῦ ἤδη ἀναφερόμενα καλῶς οἶδασι καὶ χρεῖαν οὐκ ἔχουσι μαθεῖν, προλαμβάνω τούτους νὰ ἐρωτήσω, ἐπειδὴ τι κακῶς ἔχει, εἶναι ἄρα γε καὶ ἀδιόρθωτον, καὶ ἂν κατὰ μίαν φάσιν ἀδιόρθωτον, δὲν εἶναι χρεῖα νὰ βασανισθῇ, μήπως κατ' ἄλλην ἐπιτευχθῇ θεραπεία τις; ἢ ἂν οἱ πολλοὶ ἀδιαφοροῦσιν ἀφήνοντας τοῖς ἐλίγοις ὅλα τὰ βάρη, πρέπει οἱ ὀλίγοι ἀναδεχόμενοι αὐτὰ νὰ ἀφήνωσι τὸ κακὸν τρέχον καὶ μεγαλυνόμενον ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν; ὄχι, κύριοι, ὄχι! ἂν ἕκαστος δὲν ἐμερίμνα εἰ μὴ περὶ ἑαυτοῦ, ἢ πολὺ μὲν περὶ ἑαυτοῦ, ὀλίγον δὲ περὶ τῶν λοιπῶν, οὐδὲν ὑγιές ἤθελε γίγνεσθαι ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Χωρὶς τῆς ὑπομονῆς τοῦ Γαλιλαίου δὲν ἀνεκαλύπτετο ἡ κίνησις τῆς γῆς, χωρὶς τῆς ἐπιμονῆς τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου δὲν ἀνεκαλύπτετο ἡ Ἀμερικὴ, χωρὶς τῆς αὐταπαρνήσεως τῶν θεῶν ἡμῶν Πατέρων δὲν διεσπείρετο ἡ χριστιανωσύνη, χωρὶς τῆς ἀληθοῦς θελήσεως τῶν ὀλίγων, οἱ πολλοὶ δὲν προσδεύουσιν.

Ἡ ἐνορία ὀνομάζει Ἐφορευτικὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ἐφορευτικὴ ὀνομάζει Ἐφορίαν τῆς Σχολῆς, ὠρίσαν ἅπαξ καὶ τὴν μηνιαίαν σύναξιν τῆς Σχολῆς, καὶ κατακλίνονται ἐπὶ ῥόδων ἀλλὰ τὰ ἔξοδα τῆς Σχολῆς ἐδιπλασιάσθησαν ἢ ἐτριπλασιάσθησαν, καὶ αἱ πρόσοδοι αὐτῆς ὀλιγοστεύουσιν, ἀλλ' εἰς τὸ μέλλον μέγα ἔσται τὸ θάρσος τοῦ ἀναδεχομένου χρέη Ἐφόρου, βλέποντος ἅμα τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ ἔξοδα ἀδρά, καὶ πόρους μηδαμινούς,

περὶ τούτου μεγίστη ἡ ἀδιαφορία. Κύριοι, ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς ἴστανται ἡμῶν τὰ πράγματα. τὰ ἐκπαιδευτικὰ ταῦτα καταστήματα εἰσὶ τὸ μεγαλύτερον καύχημα τῆς ἐνορίας ἡμῶν, εἰσὶ τὰ χρίζοντα, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, πλείονος προσοχῆς, καὶ ἂν δὲν σπεύσωμεν ἵνα λάβωμεν μέτρα σοβαρά, κινδυνεύομεν νὰ τὰ ἴδωμεν ὀπισθοδρομοῦντα καὶ καταρρέοντα, ἐν ᾧ εἶναι τὰ μόνα, ἐν οἷς καθ' ὅλην τὴν ἐνορίαν διδάσκονται τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, ἐκτός τοῦ ὅτι καὶ ἐν ὅλῃ τῇ πρωτεύουσῃ ταύτῃ δὲν ὑπάρχουσι ἄλλα πολλά. Τὸ ἔθνος ἡμῶν μόλις ἀναγεννώμενον, μόλις ἀπολαῦον ἤδη φιλελευθέρων θεσμῶν, παιδείας ἔχει χρεῖαν ἐν πρώτοις καὶ ὀρθῆς ἀγωγῆς. μὴ προφασίζεσθε τὴν σμικρότητα τῶν ἐνοριακῶν πόρων, συγκαλέσατε γενικὰς συνελεύσεις, καλέσατε ὅσους πιστοὺς, παροτρύνετε, φιλοτιμήσατε, βιάσατε, εἰ δυνατόν, τοὺς ἀδιαφοροῦντας γονεῖς καὶ ἐνορίτας νὰ συνεισφέρωσιν, ὡς ἄλλοτε εὐρέθησαν πόροι, καὶ ἀδρόι πρὸς περαιῶσιν ἐθνικῶ ἐνοριακῶ κολοσσαίου ἔργου, ἴσως δυσαναλόγου τῶν λοιπῶν μικρῶν καὶ εὐτελῶν, ζητηθῆτωσαν καὶ ἤδη σοβαρῶς καὶ εὐρεθῆσονται.

Ἐγὼ λοιπὸν ἐλάλησα οὐχ ὡς ἠθουλόμην, ἀλλ' ὡς ἠδυναμῆν· εἴθε οἱ ἀσθενεῖς μου οὗτοι λόγοι νὰ εὐρωσιν ἠγῶ εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀκουόντων, ἂν καὶ ὀλίγοι δυστυχῶς οἱ παρόντες. εἴθε τὰ κατὰ μέρος διαδεξόμενα τὴν νῦν Ἐφορίαν άτομα νὰ ἦναι εὐδαιμονέστερα τῶν ἀπολυομένων! εἴθε κατὰ τὰς τοῦ προσεχοῦς ἔτους γενικὰς ἐξετάσεις καὶ ἔφοροι καὶ διδάσκαλοι μετὰ πλείονος εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγαλλιᾶσεως νὰ παρίστανται ἐνώπιον τοῦ κοινού, καὶ νὰ μὴ ἔχωσιν ἄλλο τι νὰ τῷ εἴπωσιν, εἰ μὴ ἴδετε τοὺς καρπούς τῶν μεριμνῶν σας, ἴδετε τὰ Σχολεῖα ἡμῶν ἀκμαῖα, ἴδετε τὸ μέλλον αὐτῶν μειδιῶν. Εἴθε !

Οἱ κατὰ τὰς ἐξετάσεις ταύτας ἀπολυθέντες μαθηταί.

ΘΩΜΑΣ ΘΩΜΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ.

Οἱ βραβευθέντες μαθηταί τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς.

ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΟΛΥΟΜΕΝΩΝ.

Θωμᾶς Θωμᾶ.

ΕΚ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΩΣ.

Δημήτριος Κουμαριανός

Γεώργιος Ἀντωνιάδης

Γεώργιος Κυριαζῆ.

Ἀλέξανδρος Μαυρογένης.

ΕΚ ΤΗΣ Γ'. ΤΑΞΕΩΣ.

Κωνσταντῖνος Μποςδελόπουλ.

Κωνσταντῖν. Παναγιώτου

Νικόλαος Θωμᾶ

Πέτρος Παλαιολόγου

Ἀχιλλεὺς Καραγιανόπουλος

Ἰω. Δούκας

Μιλτιάδης Κοσμέτος.

Σταῦρος Ἰωσήφ.

ΕΚ ΤΗΣ Δ'. ΤΑΞΕΩΣ.

Ἀλέξανδρος Καμπούρογλου

Θεόδωρος Λεονταρίδης

Κλεάνθης Κουμαριανός.

Στέφανος Κωνσταντίνου.

ΕΚ ΤΗΣ Ε'.

Βλῆσιος Ῥώτας

Ἐμμανουὴλ Ἀναστασίου

Νικόλαος Ζήσης

Ἀχιλλεὺς Ἀνδρέου

Δημήτριος Ἰωάννου

Ἰωάννης Σταμέλος

Βασίλειος Ἰωάννου.

Θεόδωρος Οἰκονομίδης.